

Asia: VM037:00/2016

Hallituksen esitysluonnos eduskunnalle maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevaksi lainsäädännöksi

Kohta 1. Tässä voitte kommentoida maakunnalle nyt siirrettäviksi ehdotettavia tehtäviä tehtäväaloittain: kattavatko ehdotukset kaikki tehtäväalan tehtävät, jotka pitäisi siirtää? (1. MAKU II yleisperustelut luvut 2.3- 2.3.21)

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 1? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä kohtaan 2.

Kyllä (vastauskohdat aukeavat, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Terveydensuojelu, tupakkavalvonta, elintarvikevalvonta sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta ja eläinlääkäripalvelut (HE 2.3.1)

Kommenttinne tehtävälalasta

Esityksen perusteella aikaisemmin useita kunnille ja aluehallintovirastoille kuuluneita tehtäviä siirtyy maakuntien vastuulle. Maakuntauudistuksen yhteydessä pyritään monilta osin siirtämään palvelujen tuotantoa yritysten hoidettavaksi. Terveydensuojeluun, tupakkavalvontaan, elintarvikevalvontaan sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaan ja eläinlääkintäpalveluihin liittyvät tehtävät sisältävät sellaista julkisen vallan käyttöä, ettei niitä SAK:n näkemyksen mukaan voida siirtää yksityisten yhtiöiden hoidettavaksi. Peruseläinlääkäripalvelut ja kiireellinen eläinlääkäriapu on turvattava koko maakunnan alueella ja säilytettävä nämä palvelut maakunnan omana tuotantona.

Vastuuta ympäristöterveydenhuollosta ei tule siirtää pelkästään maakunnalle, vaan kunnalla pitää olla mahdollisuus säilyttää järjestämisvastuu omalla päätöksellään. Tämä toiminta on jo nyt osoittautunut hyväksi käytännöksi.

Maatalous ja maaseudun kehittäminen (HE 2.3.2)

Kommenttinne tehtävälalasta

Maatalouden tukien toimeenpanosta annetussa laissa (192/2013) määritellyt kuntien, ELY – keskusten ja aluehallintoviraston tehtävät ehdotetaan siirrettäväksi maakunnille. Siirrettäväksi ehdotetut tehtävät liittyvät maatalousrahastojen ja kansallisten tukien myöntämiseen, hallintoon ja valvontaan. Pääosin nämä tukihallintoon kuuluvat, maakunnille siirrettävät tehtävät ovat ns.maksajavirastotehtäviä, joiden hoitamisesta säädetään hyvin yksityiskohtaisesti jäsenvaltioissa suoraan sovellettavassa Euroopan unionin lainsäädännössä.

Maksajavirastoasetuksen 1 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on nimettävä ministeriötason viranomainen, joka vastaa hyväksynnän myöntämisestä maksajavirastolle sekä hyväksynnän uudelleen tarkastelemisesta ja peruuttamisesta, maksajavirastovaatimusten täyttymisen jatkuvasta valvonnasta ja toimivaltaiselle viranomaiselle osoitettujen tehtävien suorittamisesta. Suomessa toimivaltaisena viranomaisena toimii maa- ja metsätalousministeriö. Maksajavirastot ovat siis jäsenvaltioiden viranomaisia tai elimiä , jotka vastaavat maatalousrahastoista rahoitettavien menojen hallinnoinnista. Suomessa on hyväksytty eli akkreditoitu yksi maksajavirasto eli Maaseutuvirasto maatalousrahastoista rahoitettavien maksujen suorittamiseen oikeuttavaksi tahoksi.

Maa – ja metsätalousministeriö on toimivaltaisena viranomaisena määritellyt Euroopan unionin lainsäädännön pohjalta hyväksymisedellytykset ja nimennyt riippumattoman elimen tarkastelemaan hyväksymisperusteiden täyttymistä. Hyväksymisedellytysten tarkastelun perusteella hyväksymisestä on tehty virallinen päätös joka on toimitettu Euroopan komissiolle.

SAK:n kanta maksajavirastotehtävien määrittelyyn ja valvontaan on se, että määrittelyt ja valvonta on tarkasti määritelty ja hyväksyttävissä. Maaseutuviraston hyväksyminen akkreditoiduksi maatalousrahastoista rahoitettavien maksujen suorittamiseen oikeuttavaksi tahoksi on oikeaan osunut päätös. SAK huomauttaa, että maksajavirastolla on oltava sellainen hallintorakenne ja sisäisen valvonnan järjestelmät jotka täyttävät delegoidun maksajavirastoasetuksen vahvistetut perusteet. SAK:ta arveluttaa tehtävien siirrossa maakunnille se, miten maksatusten sujuminen jatkossa taataan ilman viiveitä?

Maataloustuotteiden markkinajärjestelyt, maatalouden tuotantopanosten turvallisuus, laatu ja käyttö sekä kasvinterveyden valvonta (HE 2.3.3)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Kalatalous ja vesitalous (HE 2.3.4)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Aluekehittämisviranomaisten eräät tehtävät (HE 2.3.5)

Kommenttinne tehtävälästä

Myönteistä on, että maakunnan toimintaan liittyvät kansainväliset tehtävät on tunnistettu maakunnan toimialaksi lakiesityksessä alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista. Kansainväliset tehtävät ja suora kansainvälinen vaikuttaminen ovat tärkeä osa myös uuden maakunnan toimintaa.

Maakunnan yhteistyöryhmän (MYR) asema pitää turvata jatkossakin ja siinä on keskeisillä sosiaalipartnereilla oltava edustus.

Alueellisen lyhyen, pitkän ja keskipitkän aikavälin koulutustarpeiden ennakointi ja alueellisten koulutustavoitteiden valmistelu (HE 2.3.6)

Kommenttinne tehtävälästä

Esityksessä maakunnan tehtäväksi säädettäisiin alueellisen lyhyen, pitkän ja keskipitkän aikavälin koulutustarpeiden ennakointi ja alueellisten koulutustavoitteiden valmistelu.

SAK pitää alueellisuuden näkökulmaa tärkeänä, mutta korostaa että alueellisen lyhyen, pitkän ja keskipitkän aikavälin koulutustarpeiden ennakointi ja alueellisten koulutustavoitteiden valmistelu tarvitsee valtakunnallista koordinaatiota. SAK katsoo, että eritoten koulutuksen määrällisessä ennakkoinnissa on maakunnan tekemän alueellisen arvion lisäksi käytettävä kokonaisvaltaista, pitkän aikavälin valtakunnallista suunnittelua työvoima- ja koulutustarpeiden osalta.

SAK katsoo, että työelämän rooli ennakkoinnissa tulee määritellä selkeästi. Yhteistyö koulutusorganisaatioiden, työelämän, opetusalan viranomaisten ja tutkimuslaitosten välillä tulee olla tiivistä ja säännöllistä. Tämän tulisi näkyä myös esityksessä selkeästi.

Pitkän ja keskipitkän aikavälin koulutuksen ennakkoinnin osalta lakiesityksessä tulee varmistaa alueellisen/maakunnallisen näkökulman huomioiminen entistä paremmin. Lisäksi toimintaresurssit on hoidettava niin, että maakunta voi asianmukaisesti vastata vaativista velvoitteestaan.

Maakunnan suunnittelu ja maakuntakaavoitus (HE 2.3.7)

Kommenttinne tehtävälästä

Yhdyskuntarakenteen todellinen muutos on voimakas kaupungistuminen, joka tuo merkittäviä haasteita alueiden käytölle. Keskusta-alueiden houkuttelevuus lisääntyy ja kaupunkialueiden lievealueet (kaupunkien ja maaseudun välitila).

Kaupunkien keskustojen kaavoitus on kuntien yleis- ja asemakaavoituksen piirissä, mutta kaupunkiseutujen ja maaseudun "väli tilan" maankäyttö perustuu MAL-sopimuksiin ja muihin vapaaehtoi siin pehmeisiin menettelytapoihin. Maankäytön tosiasialliset valinnat voivat pahimmillaan karata demokraattisesta päätöksenteosta.

Metropolialueen ja kasvukeskuksien yli kuntarajat ylittävät kaavoitusratkaisut ovat kaikkein olennaisimpia, jotka vaikuttavat yhdyskuntarakenteen tiivistymiseen tai pahimmillaan hajautumiseen.

Maakuntakaavoitus tulisi muuttaa selvästi strategisemmaksi alueidenkäytön suunnitteluksi.

Kaavoituksen kannalta kaikkein strategisemmaksi alueeksi nousevat kaupunkiseudut, ei yksittäiset kaupungit tai maakunnat.

Maakuntauudistus ei reagoi millään muotoa tähän merkittävään alueidenkäyttövaikuttavaan muutokseen, vaan hallitus tyytyy nykytilaan.

Lisäksi kaupunkien välisten yhteyksien ympärille muotoutuu tosiasiallinen maankäytön kannalta tärkeä vyöhyke, kuten Suomen kasvukäytävä tai Tampere-Hämeenlinna-Tampere kasvukäytävä. Näitä alueiden maankäyttöä ei hallita kunta- tai maakuntarajoihin tukeutuvalla kaavoituksen nykyjärjestelmällä.

SAK:n näkemyksen kaavoituksen hierarkia tulee muuttaa siten, että maakuntakaavoitus muuttuu strategiseksi alueidenkäytön suunnitelmaksi, luodaan uusi kaupunkiseutujen yleiskaava -taso ja kuntien asemakaavoitus. Kaikkien näiden tulee sallia toimintojen parempi sekoittaminen, jossa työpaikat, asuinalueet ja palvelut toimivat samoilla alueilla.

Kuntien alueiden käytön suunnittelun ja rakennustoimien järjestämisen edistäminen (HE 2.3.8)

Kommenttinne tehtävälästä

Yhdyskuntarakenteen todellinen muutos on voimakas kaupungistuminen, joka tuo merkittäviä haasteita alueiden käytölle. Keskusta-alueiden houkuttelevuus lisääntyy ja kaupunkialueiden lievealueet (kaupunkien ja maaseudun välitila).

Kaupunkien keskustojen kaavoitus on kuntien yleis- ja asemakaavoituksen piirissä, mutta kaupunkiseutujen ja maaseudun ”välitilan” maankäyttö perustuu MAL-sopimuksiin ja muihin vapaaehtoihin pehmeisiin menettelytapoihin. Maankäytön tosiasialliset valinnat voivat pahimmillaan karata demokraattisesta päätöksenteosta.

Metropolialueen ja kasvukeskuksien yli kuntarajat ylittävät kaavoitusratkaisut ovat kaikkein olennaisimpia, jotka vaikuttavat yhdyskuntarakenteen tiivistymiseen tai pahimmillaan hajautumiseen.

Maakuntakaavoitus tulisi muuttaa selvästi strategisemmaksi alueidenkäytön suunnitteluksi.

Kaavoituksen kannalta kaikkein strategisemmaksi alueeksi nousevat kaupunkiseudut, ei yksittäiset kaupungit tai maakunnat.

Maakuntauudistus ei reagoi millään muotoa tähän merkittävään alueidenkäyttövaikuttavaan muutokseen, vaan hallitus tyytyy nykytilaan.

Lisäksi kaupunkien välisten yhteyksien ympärille muotoutuu tosiasiallinen maankäytön kannalta tärkeä vyöhyke, kuten Suomen kasvukäytävä tai Tampere-Hämeenlinna-Tampere kasvukäytävä. Näitä alueiden maankäyttöä ei hallita kunta- tai maakuntarajoihin tukeutuvalla kaavoituksen nykyjärjestelmällä.

SAK:n näkemyksen kaavoituksen hierarkia tulee muuttaa siten, että maakuntakaavoitus muuttuu strategiseksi alueidenkäytön suunnitelmaksi, luodaan uusi kaupunkiseutujen yleiskaava -taso ja

kuntien asemakaavoitus. Kaikkien näiden tulee sallia toimintojen parempi sekoittaminen, jossa työpaikat, asuinalueet ja palvelut toimivat samoilla alueilla.

Luonnon monimuotoisuuden suojelun edistäminen ja kulttuuriympäristön hoito (HE 2.3.9)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Maastoliikenneläin yleinen valvonta ja erityislupien myöntäminen liikuntarajoitteisille (HE 2.3.10)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyyn liittyvät valvontatehtävät (HE 2.3.11)

Kommenttinne tehtävälästä

Ei kommentoitavaa vähäiseen kemikaaliturvallisuuslain muutokseen. Maakuntäudistuksen yhteydessä on turvattava pelastusviranomaisen riittävien resurssien säilyminen. Lisäksi on pidettävä huolta, että pelastusviranomainen on tarvittaessa nopeasti paikalla myös maakunnan reuna-alueilla silloin, kun apua tarvitaan.

Alueellisen liikuntaneuvoston äettäminen yhteistyössä muiden maakuntien kanssa sekä liikunnan edistäminen maakunnassa alueellisen liikuntaneuvoston toiminnan kautta sekä ulkoilureittitehtävät (HE 2.3.12)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Vesihuollon edistäminen ja suunnittelu, vesivarojen käytön ja hoidon sekä turvariskien hallinnan tehtävät, alueelliset luonnonvaratehtävät ja huolehtiminen ympäristö-, vesihuolto- ja vesistötöiden toteuttamisesta (HE 2.3.13)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Vesien ja merensuojelu, vesien ja merenhoidon järjestäminen ja toteuttaminen sekä merialuesuunnittelu (HE 2.3.14)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Ympäristötiedon tuottaminen ja ympäristötietouden parantaminen (HE 2.3.15)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Alueelliset romaniäsiain neuvottelukuntia ja romaniäasioita koskevat tehtävät (HE 2.3.16)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Yhteispalveluiden alueellinen järjestäminen ja kehittäminen (HE 2.3.17)

Kommenttinne tehtävälästä

Miten turvataan tasapuolisesti yhteispalvelut alueellisesti? Miten turvataan ja todennetaan "loppukäyttäjien" digivalmiudet siten, että kaikki voivat olla tiedon ja palvelujen äärellä ja myös siten, ettei heidän tietosuojansa vaarannu (esim. asiointipisteet, yhteiskäyttöiset tietokoneet)?

Muutos tukee digitalisaatiota ja sähköisen äsiöinnin kehittämistä/lisäämistä, mutta pitää huolehtia siitä, että se todella tukee myös palvelun käyttäjää – ei pelkästään helpota palvelujen hallinnointia eri viranomaisten kesken. Palvelunkäyttäjän täytyy olla uudistuksen keskiössä.

Saariston liikenteen suunnittelu ja järjestäminen (HE 2.3.19)

Kommenttinne tehtävälästä

Julkinen henkilöliikenne (HE 2.3.18)

Henkilöliikennepalvelut kehitetään yhteen toimiviksi ja avoimiksi järjestelmiksi. Valmistelussa otetaan huomioon SAK:n näkemykseen seuraavaa:

Lainsäädäntöön kirjataan säännökset maakuntien tehtävistä henkilöliikenteessä ja sen järjestämisestä.

Toimivaltaisista viranomaisista pitäisi olla äinoastaan maakunnat ja isoimmat kaupunkiseudut (HSL, Tampere, Turku, Oulu, Kuopio, Jyväskylä ja Lahti).

Isot kaupunkiseudut järjestävät alueellaan henkilöliikennepalvelut bruttomallilla (vastuu tilaajalla).

Maakuntien järjestämä liikenne tukeutuu digitaliseen palveluseteliin (brutto/nettomalli), jossa maakunta/kunnat voivat tukea asiakasta. Asiakas päättää liikkumistavasta.

Myös koululaiskuljetukset ja KELA:n rahoittama henkilökuljetuspalvelut otetaan huomioon lippujärjestelmissä.

Saariston liikenteen suunnittelu ja järjestäminen (HE 2.3.19)

Kommenttinne tehtävälästä

Saariston yhteysalusliikenne siirretään maakuntien vastuulle, mutta raha on korvamerkitty liikenneministeriön talousarviomomenteille, mihin SAK:lla ei ole huomauttamista.

Sen sijaan maantielauttaliikenne on valtakunnallinen tehtävä, josta Liikenneviraston liikennejärjestelmän kehittäjänä tulee vastata. Edessä on laajamittainen kaluston uusiminen, jossa tulee huomioida teknologinen muutos. Automaatti- ja sähkölauttojen hankinta edellyttää monipuolista osaamista.

Lentoliikenteen ostoliikenteen siirto maakunnille on perusteltu. Mikäli maakunnat näkevät tarpeita ostoliikenteelle, joutuvat vastamaan myös menoista. Tämä parantaa tarkoituksenmukaisuusharkintaa.

Valtion tulee varata vuosittain talousarviossa riittävä rahoitus maakunnan määrittelemän saaristoliikenteen palvelutason toteuttamiselle.

Muita kommentteja: Liikkeenluovutusperiaate on sinänsä kannatettava henkilöstön aseman näkökulmasta. Muutostilanteessa on huolehdittava työntekijöiden osaamisen kehittämisestä sekä jaksamisesta.

Maakunnan ja sen alueen kaikkien kuntien tekemällä sopimuksella maakunnan hoidettavaksi kunnissa siirretyt rakennusvalvonnan ja ympäristötoimen järjestämisen tehtävät, joiden hoitamiseen kunnat ovat osoittaneet maakunnalle rahoituksen (HE 2.3.20)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Maakunnan muut tehtävät (HE 2.3.21)

Kommenttinne tehtävälästä

SAK:n näkemyksen mukaan TE-palveluita ei tule kasvupalvelulain luonnoksen mukaisesti täysin markkinaehtoista. Kansainvälinen vertailu tuo esiin, ettei yksityinen sektori välttämättä tarjoa tehokkuushyödytään tai työllisyysvaikutuksiltaan julkista sektoria parempaa tulosta.

Maakunnilla sekä kunnilla tulee SAK:n näkemyksen mukaan olla oikeus tuottaa palveluita myös itse – ei vain markkinapuutetilanteessa ja perustamansa yhtiön kautta. Julkisia palveluita ei ole tarkoituksenmukaista ajaa täysin alas, sillä tehokkaampaa olisi toimia mm. monialaisessa yhteistyössä eri tahojen kesken. Joustavuus pitäisi säilyttää, joten SAK ei myöskään kannata maakuntien/kuntien yhtiöittämisvelvoitetta. Maakunnilla tulisi myös olla mahdollisuus antaa

kasvupalvelut tai osa palveluista kuntien toteuttavaksi. Kunnilla on valmiuksia toteuttaa monialaista palvelua erityisesti pitkäaikaistyöttömille. Työn löytyminen ei heidän kohdallaan ole usein ensisijaista, vaan työllistymisen tueksi tarvitaan myös muita tukipalveluita esim. sosiaali- ja terveydenhoidon puolelta.

Mikäli TE-palvelut tullaan kaikesta huolimatta toteuttamaan luonnoksessa esitetyllä tavalla yksityistämällä, on työttömien yhdenvertainen palveluprosessi turvattava. SAK on esittänyt julkisen maakunnan palvelukeskuksen (MAPPI) perustamista ja tämän lisäämistä kasvupalvelulakiin. Palvelukeskuksen tehtävänä olisi tehdä työttömien palvelutarpeen arviointeja, tarjota ura- ja rekrytointipalveluita sekä ohjata työttömiä oikeisiin palveluihin. Keskus voisi myös tuottaa palveluita itse esim. monituottajamallin mukaisesti yhteistyössä yksityisten yritysten ja yhteisöjen kanssa. Vaikeimmin työllistyvien osalta palvelut olisi mahdollista kytkeä vahvasti sote- palveluihin.

Henkilöstön asema

Kasvupalveluihin siirtymisellä on suuri vaikutus nykyiseen julkisen sektorin henkilökuntaan. TE-toimistojen ja ELY:n henkilöstö (noin 2 300 hlöä) siirtyy maakunnille vuoden 2020 loppuun mennessä liikkeen luovutuksen periaatteella vanhoina työntekijöinä, mutta ilman mahdollisiin tulevaisuudessa tapahtuviin irtisanomisiin liittyviä siirtymäaikoja. Henkilöstö tulisi jakautumaan maakuntien, maakuntien palvelulaitosten, maakuntien yhtiöiden ja maakuntien valtakunnallisten palvelukeskusten palvelukseen. Osa työntekijöistä tulisi kenties siirtymään muihin organisaatioihin, kuten yrityksiin. Tarkemmat henkilöstövaikutukset selviävät kuitenkin vasta aikaisintaan vuoden 2018 aikana. Alustavan arvion mukaan julkiselle sektorille jäisi TE-palveluiden osalta virkavastuulla tehtäviä töitä noin 15–25 prosentille nykyisestä henkilötyövuosimäärästä.

SAK haluaa nostaa esiin muutoksilla olevan merkittävä vaikutus henkilöstön asemaan ja merkitä monen vuoden epävarmuutta työntekijöille - missä työpaikka on, millaisia tehtäviä tulee tekemään vai uhkaako työttömyys. Tilanne vaatii riittävän ja jatkuvan informaation välittämistä työntekijöille, yhteistoimintalain noudattamista sekä hyvää vuoropuhelua johdon ja henkilöstön välillä muutokseen varautumisessa. Muutoksen läpivienti hallitusti edellyttää suunnitelmallisuutta ja perusteltua harkintaa henkilöstön siirtojen toteuttamisessa.

Muut huomiot maakunnille siirtyvien tehtäväalojen osalta

Muut mahdolliset huomionne tehtäväaloista

Yleistä: Laki keskittää valtaa ministeriöihin erittäin voimakkaasti. Maakuntia ohjaa yhä kasvava lainsäädäntöviidakko. Maakuntien rahoitus tulee suoraan valtion budjetista. Tarvittaviin investointeihin maakunnat joutuvat hakemaan erikseen budjettirahoitusta. Kunnille kolmen vuoden siirtymäajan jälkeen jäävät kiinteistöt muodostavat kuntien taseisiin erittäin suuren veronkorotuspaineen joka on rajattu yhteen prosenttiin kahden vuoden aikana. Monet kunnat

tulevat joutumaan vaikeuksiin. Laki maakuntavaaleista keskittää valtiovalalta jäävän vallantähteen keskustaupungeille vaalitavasta johtuen.

Palvelut ja työsuhdeturva: Vapaan kilpailun myötä palvelut tulevat keskittymään suurten tuottajien tehtäviksi. Pienet palveluntuottajat eivät selviä edes palvelujen auditointiin liittyvistä kustannuksista, puhumattakaan tietohallintoon liittyvistä investoinneista. Pienten kuntien palvelujen tarjoaminen taloudellisesti tehokkaasti ei ole mahdollista vaan palvelut siirtyvät alueen keskustaajamiin. Pitkällä juoksulla monet työntekijät joutuvat muuttamaan työn perässä muualle ja pienten kuntien kyky selviytyä kuluistaan harsuuntuu veropohjan ohentuessa. Kuntien ja valtion siirtyville työntekijöille taataan vain liikkeen luovutuksesta säädetyn lain mukainen työsuhdeturva, se on olennaisesti heikompi kuin paras-laissa määritelty viiden vuoden turva.

Ay-liikkeen mahdollisuus osallistua päätöksentekoon: Olennaista lakiesityksissä on, ettei sillä tarkasti määritellä onko kaikilla palkansaajakeskusjärjestöillä oikeus asettaa jäseniä maakuntien yhteistyöryhmiin ja niihin liittyviin toimielimiin. Työsuojelehallinnossa ts-lautakuntien keskittäminen ministeriön yhteyteen vaarantaa maakunnallisten erityispiirteiden huomioimisen valvonnassa. TE-toimistojen tehtävien siirtyessä maakuntiin ei niillä resursseilla pystytä suunnitteilla olevan lainsäädännön vaatimuksia toteuttamaan. TE- palveluista merkittävä osa on yksityistettävä, mikäli lakiluonnos hyväksytään sellaisenaan. Kunnille näyttäisi jäävän vain pitkäaikaistyöttömien työllistämisvelvoite, mutta ei neuvontaa eikä opastusta.

Loppuarvio: SOTE- ja maakuntauudistuksessa ainoa tarpeellinen kohta kuntien kannalta katsoen on erikoissairaanhoidon järjestäminen valtion toimesta. Kaikki muu on Kepulaista valtapolitiikkaa, jonka vastustukseen ovat heränneet monet keskustalaisetkin kuntavaikuttajat. Kokoomuksen valinnanvapauden hintana hyväksymä uusi hallintoporras on raskas ja erittäin byrokraattinen. Tavoiteltujen kustannussäästöjen sijaan kustannukset tulevat kasvamaan palvelujen huonontuessa.

Jatkossa jokaisella maakunnalla on eri käytänteet, eli maassa on 18 järjestelmää. Miten kasvupalvelulaki toimii tapauksissa, jossa yritysellä on toimintaa yli maakuntarajojen?

Miten työttömien asiakaspalvelu toimii, kenen vastuulla se on?

Alueasiantuntijoiden huoli koko valmistelutyössä on se, että pelkona on työmarkkinajärjestöjen äänen katoaminen maakuntien hallintokoneistoon tai pahimmassa tapauksessa sen täydellinen vaimentaminen. Maakunnat tarvitsevat kehittämistyöhönsä parhaat osaajat ja sitä palkansaajajärjestöt ovat olleet esim. myrreissä, myrssiissä, työllisyyteen liittyvissä työryhmissä (aikaisemmin ely-neuvottelukunnat, ty-toimikunnat ja työelämä2020-töryhmät), koulutuksen ennakkoinnissa ja esim. ulkomaalaisen työvoiman saatavuusharkintaan liittyvissä kysymyksissä.

Tämä jälkimmäinen on hoidettu esim. Uudellamaalla Maahanmuuttoasiain toimikunnassa alueellisena linjauksena ja myös toivottavasti tulevaisuudessa aiheeseen voidaan pureutua kolmikantaisesti. Lakimuutoksessa on kirjaus siitä, että alueellista linjauksesta vastaavat jatkossa maakunnat – mutta millaisessa toimielimessä, millaisella kokoonpanolla jne?

Oleellisen tärkeää on työsuojelun voimavarojen varmistaminen. Vaikka onkin yksi valtakunnallinen virasto, niin siitä huolimatta pitäisi varmistaa alueellinen asiantuntemus varmistamalla SAK:n ja muiden palkansaajakeskusjärjestöjen edustus, esimerkiksi alueellisten työsuojelulautakuntien työtä jatkamalla.

Muilta osin voisi miettiä, miten sidosryhmät saataisiin alueellisesti mukaan toimintaan, esimerkiksi neuvottelukuntia perustamalla jokaiseen maakuntaan maakuntauudistusta tehtäessä. SAK toimii alueellisesti paljon suuremmalla toimialueella kuin sote-uudistuksen pääsopijajärjestöt.

Kohta 2. Tässä voitte kommentoida Valtion lupa- ja valvontavirastoa koskevaa lakiehdotusta (2. Laki Valtion lupa- ja valvontavirastosta), sen yksityiskohtaisia perusteluja sekä sitä koskevia yleisperusteluosuuksia: Muutos- ja korjausehdotuksia Valtion lupa- ja valvontavirastoa koskevaan lakiehdotukseen ja sen yksityiskohtaisiin perusteluihin sekä mahdolliset kommentit yleisperusteluihin

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 2? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä kohtaan 3.

Kyllä (vastauskohdat aukeavat, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Luku 1 Valtion lupa - ja valvontaviraston asema ja tehtävät (1-4 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

Osana valtion lupa- ja valvontavirastoa toimii työsuojeluviranomainen. SAK on pitänyt tärkeänä työsuojeluviranomaisen valtakunnallista toimivaltaa ja riippumattomuutta. Esiteksen mukaan valtakunnallinen toimivalta näyttää toteutuvan ja riippumaton asema näyttää säilyvän samantasoisena kuin nykyään, kun vertailukohtana käytetään nykyisiä aluehallintovirastoja.

Luku 2 Valtion lupa- ja valvontaviraston organisaatio (5 §)

Kommenttinne tästä pykälästä

SAK pitää välttämättömänä, että uudella virastolla on kattavasti toimipisteitä eri puolilla Suomea.

Luku 3 Valtion lupa- ja valvontaviraston johtaminen (6-9 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

SAK pitää tärkeänä työsuojeluvalvonnan riippumattomuuden kannalta, että työsuojelun tehtävistä vastaavan toimialan johtajan viran perustaa sosiaali- ja terveysministeriö. Myös

työsuojeluviranomaisen toiminnan rahoitus on tultava omalta erilliseltä valtion
talousarvionmomentilta erillään muusta viraston rahoituksesta.

Luku 4 Valtion lupa- ja valvontaviraston ohjaus (10-13 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

Viraston yhteiseen ohjaukseen ei ole huomautettavaa. SAK pitää tärkeänä 12§:ää, joka koskee ohjauksen järjestämistä työsuojelun tehtävissä.

Luku 5 Sosiaali- ja terveysalan tehtävistä vastaavaa toimialaa koskevat erityissäännökset (14-19 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 6 Eräiden ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittely Valtion lupa- ja valvontavirastossa (20-23 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 7 Erinäiset säännökset (24-32 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Valtion lupa- ja valvontavirastoa koskevat yleisperustelut ja muut huomiot

Kommenttinne yleisperusteluista tai muut huomionne lakiehdotuksesta. (Pyydämme yksilöimään yleisperustelun osuuden, jota kommentoitte.)

-

Kohta 3 Tässä voitte kommentoida Ahvenanmaan valtionvirastosta annettua lakiehdotusta (3. Laki Ahvenanmaan valtionvirastosta), sen yksityiskohtaisia perusteluja sekä yleisperusteluosuuksia: Muutos- ja korjausehdotuksia Ahvenanmaan valtionvirastoa koskevaan lakiehdotukseen ja sen yksityiskohtaisiin perusteluihin sekä mahdolliset kommentit yleisperusteluihin

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 3? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä kohtaan 4.

Ei

Muutos- ja korjausehdotukset Ahvenanmaan valtionvirastoa koskevaan lakiehdotukseen ja sen yksityiskohtaisiin perusteluihin

Kommenttinne lakiehdotuksesta. (Pyydämme viittaamaan pykälään/pykäliin, joita kommentoitte.)

-

Ahvenanmaan valtionvirastoa koskevan lakiehdotuksen yleisperustelut ja muut huomiot

Kommenttinne yleisperusteluista tai muut huomionne lakiehdotuksesta. (Pyydämme yksilöimään yleisperustelun osuuden, jota kommentoitte.)

-

Kohta 4. Tässä voit kommentoida hallituksen esitykseen sisältyvää ehdotusta laiksi maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevan lainsäädännön voimaannpanosta (6. Voimaannpanolaki): Muutos- ja korjausehdotuksia voimaannpanolain pykäliin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin.

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 4? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä kohtaan 5.

Kyllä (vastauskohdat aukeavat, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Luku 1 Yleiset säännökset (1-3 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 2 Tehtäviä ja toimivaltaa koskevat säännökset (4-7 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 3 Henkilöstöä koskevat säännökset (8-10 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

SAK pitää välttämättömänä henkilöstön aseman turvaamista uudistuksen yhteydessä. Liikkeenluovutusperiaatteen ehdotetaan olevan voimassa 31.12.2020 saakka. Siirtymäaika on tarpeellinen, mutta SAK näkee tarpeelliseksi, että siirtymäaika ulottuisi ainakin 31.12.2022 saakka. Myös henkilöstön lisäeläketurvasta on tässä yhteydessä pidettävä huolta.

Luku 4 Omaisuusjärjestelyt (11-26 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 5 Erinäiset säännökset (27-34 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Kohta 5. Tässä voit kommentoida hallituksen esityksen sisältämiä muita 224 lakiehdotusta, joilla toteutetaan maakuntauudistuksen edellyttämät tehtävänsiirrot maakunnille, Valtion lupa- ja valvontavirastolle ja muille virastoilla: Muutos- ja korjausehdotuksia esitysluonnoksen pykäliin (4. MAKU II lakiehdotukset) ja yksityiskohtaisiin perusteluihin (5. MAKU II yksityiskohtaiset perustelut).

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 5? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä kohtaan 6.

Kyllä (vastauskohdat aukeavat, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Ulkoministeriö, 2 lakiehdotusta, luku 2.1 (lakiehdotukset 1-2)

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme viittaamaan lakiehdotuksen numeroon ja pykälään.)

-

Oikeusministeriö, 32 lakiehdotusta, luku 2.2 (lakiehdotukset 1-32)

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme viittaamaan lakiehdotuksen numeroon ja pykälään.)

-

Sisäministeriö, 6 lakiehdotusta, luku 1.1 (lakiehdotukset 1-3) ja luku 2.3 (lakiehdotukset 1-3)

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme viittaamaan lakiehdotuksen numeroon ja pykälään.)

-

Puolustusministeriö, 2 lakiehdotusta, luku 2.4 (lakiehdotukset 1-2)

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme viittaamaan lakiehdotuksen numeroon ja pykälään.)

-

Valtiovarainministeriö, 20 lakiehdotusta, luku 1.2 (lakiehdotukset 1-8) ja luku 2.5 (lakiehdotukset 1-12)

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme viittaamaan lakiehdotuksen numeroon ja pykälään.)

-

Opetus- ja kulttuuriministeriö, 14 lakiehdotusta, luku 2.6 (lakiehdotukset 1-14)

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme viittaamaan lakiehdotuksen numeroon ja pykälään.)

Varhaiskasvatuksen osalta esitys sisältää valvontaan, ohjaukseen ja neuvontaa liittyviä viranomaisvastuita. SAK katsoo, että esitys tuo selkeyttä nykylainsäädäntöön.

SAK katsoo, että ohjauksen ja neuvonnan ensisijaisuus on sinänsä perustelua. SAK korostaa kuitenkin, että niin julkisen kuin yksityisen varhaiskasvatuksen osalta valvonnan ja ohjauksen taso ja toimivaltaisten tahojen toimivaltuudet säilyvät vähintään nykyisellä tasolla.

SAK katsoo, että aluehallintoviranomaisella pitää olla myös oikeus puuttua radikaalimmin ja välittömästi epäkohdat havaittuaan. Perustellusta syystä kiireellisyyttä vaativissa tilanteissa tarkastus tulisi voida suorittaa myös ilman ohjauksen ja neuvonnan antoakin. Kuntia, joilla on valvontavelvollisuus ostamiinsa varhaiskasvatuspalveluihin yksityiseltä, pitää myös voida rangaista, jos ne laiminlyövät valvontavelvollisuutensa. SAK näkee yksityisten päiväkotien toimintaedellytyksiin tehdyt täsmennykset perusteltuina.

Maa- ja metsätalousministeriö, 72 lakiehdotusta, luku 1.3 (lakiehdotukset 1-72)

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme viittaamaan lakiehdotuksen numeroon ja pykälään.)

-

Liikenne- ja viestintäministeriö, 8 lakiehdotusta, luku 1.4 (lakiehdotukset 1-8)

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme viittaamaan lakiehdotuksen numeroon ja pykälään.)

-

Työ- ja elinkeinoministeriö, 28 lakiehdotusta, luku 1.5 (lakiehdotukset 1-2) ja 2.8 (lakiehdotukset 1-26)

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme viittaamaan lakiehdotuksen numeroon ja pykälään.)

SAK:n näkemyksen mukaan TE-palveluita ei tule kasvupalvelulain luonnoksen mukaisesti täysin markkinaehtoistaa. Kansainvälinen vertailu tuo esiin, ettei yksityinen sektori välttämättä tarjoa tehokkuushyödytään tai työllisyysvaikutuksiltaan julkista sektoria parempaa tulosta.

Maakunnilla sekä kunnilla tulee SAK:n näkemyksen mukaan olla oikeus tuottaa palveluita myös itse – ei vain markkinapuutetilanteessa ja perustamansa yhtiön kautta. Julkisia palveluita ei ole tarkoituksenmukaista ajaa täysin alas, sillä tehokkaampaa olisi toimia mm. monialaisessa yhteistyössä eri tahojen kesken. Joustavuus pitäisi säilyttää, joten SAK ei myöskään kannata maakuntien/kuntien yhtiöittämisvelvoitetta. Maakunnilla tulisi myös olla mahdollisuus antaa kasvupalvelut tai osa palveluista kuntien toteuttavaksi. Kunnilla on valmiuksia toteuttaa monialaista palvelua erityisesti pitkäaikaistyöttömille. Työn löytyminen ei heidän kohdallaan ole usein ensisijaista, vaan työllistymisen tueksi tarvitaan myös muita tukipalveluita esim. sosiaali- ja terveydenhoidon puolelta.

Mikäli TE-palvelut tullaan kaikesta huolimatta toteuttamaan luonnoksessa esitetyllä tavalla yksityistämällä, on työttömien yhdenvertainen palveluprosessi turvattava. SAK on esittänyt julkisen maakunnan palvelukeskuksen (MAPPI) perustamista ja tämän lisäämistä kasvupalvelulakiin. Palvelukeskuksen tehtävänä olisi tehdä työttömien palvelutarpeen arviointeja, tarjota ura- ja rekrytointipalveluita sekä ohjata työttömiä oikeisiin palveluihin. Keskus voisi myös tuottaa palveluita itse esim. monituottajamallin mukaisesti yhteistyössä yksityisten yritysten ja yhteisöjen kanssa. Vaikeimmin työllistyvien osalta palvelut olisi mahdollista kytkeä vahvasti sote- palveluihin.

Henkilöstön asema

Kasvupalveluihin siirtymisellä on suuri vaikutus nykyiseen julkisen sektorin henkilökuntaan. TE-toimistojen ja ELY:n henkilöstö (noin 2 300 hlöä) siirtyy maakunnille vuoden 2020 loppuun mennessä liikkeen luovutuksen periaatteella vanhoina työntekijöinä, mutta ilman mahdollisiin tulevaisuudessa tapahtuviin irtisanomisiin liittyviä siirtymäaikoja. Henkilöstö tulisi jakautumaan maakuntien, maakuntien palvelulaitosten, maakuntien yhtiöiden ja maakuntien valtakunnallisten palvelukeskusten palvelukseen. Osa työntekijöistä tulisi kenties siirtymään muihin organisaatioihin, kuten yrityksiin. Tarkemmat henkilöstövaikutukset selviävät kuitenkin vasta aikaisintaan vuoden 2018 aikana. Alustavan arvion mukaan julkiselle sektorille jäisi TE-palveluiden osalta virkavastuulla tehtäviä töitä noin 15–25 prosentille nykyisestä henkilötyövuosimäärästä.

SAK haluaa nostaa esiin muutoksilla olevan merkittävä vaikutus henkilöstön asemaan ja merkitä monen vuoden epävarmuutta työntekijöille - missä työpaikka on, millaisia tehtäviä tulee tekemään vai uhkaako työttömyys. Tilanne vaatii riittävän ja jatkuvan informaation välittämistä työntekijöille, yhteistoimintalain noudattamista sekä hyvää vuoropuhelua johdon ja henkilöstön välillä muutokseen varautumisessa. Muutoksen läpivienti hallitusti edellyttää suunnitelmallisuutta ja perusteltua harkintaa henkilöstön siirtojen toteuttamisessa.

Sosiaali- ja terveysministeriö, 14 lakiehdotusta, luku 1.6 (lakiehdotukset 1-4) ja luku 2.9 (lakiehdotukset 1-10)

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme viittaamaan lakiehdotuksen numeroon ja pykälään.)

Luvun 2.9 osalta lakiehdotuksessa 5 (laki työsuojeluhallinnosta annetun lain 3 ja 4 §:n muuttamisesta) todetaan 4§:ssä Valtion lupa- ja valvontaviraston työsuojelua hoitavan toimialan yhteydessä olevan tarpeellinen määrä alueellisia työsuojelulautakuntia. SAK haluaa tässä yhteydessä painottaa, että työsuojelulautakuntien toimintaa on tärkeä kehittää niin, että ne hyödyttävät mahdollisimman laajasti työsuojeluvalvonnan suuntaamista ja valvonnan painopisteiden määrittämistä. Lautakuntatyöskentelyssä tulisi huomioida riittävästi toimialakohtaiset eroavaisuudet ja valvontatarpeet. SAK on pitänyt lähtökohtana, että lautakuntien määrä olisi sama kuin nykyäänkin.

Lakiehdotuksessa 10 (sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta) 30§ käsittelee palvelujen saatavuuden ja riittävyyden arviointia ja 45-50§ mm. valvontaa, ohjaus-ja

arviointikäyntejä ja mahdollisia seuraamuksia. Nämä tehtävät ovat välttämättömiä sosiaali- ja terveydenhuollon laadun ja vaikuttavuuden turvaamiseksi. SAK pitää välttämättömänä, että näihin tehtäviin ohjataan riittävät resurssit.

Ympäristöministeriö, 26 lakiehdotusta, luku 1.7 (lakiehdotukset 1-8) ja luku 2.10 (lakiehdotukset 1-18)

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme viittaamaan lakiehdotuksen numeroon ja pykälään.)

-

Kohta 6. Tässä kohdassa voitte jättää muita lausunnoilla olevaa hallituksen esitystä koskevia uudistuksen täytäntöönpanoon liittyviä kommenttejanne, huomioitanne ja näkemyksiänne.

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 6? Pakollinen kysymys.

Ei

Ulkoministeriön hallinnonala

-

Oikeusministeriön hallinnonala

-

Sisäministeriön hallinnonala

-

Puolustusministeriön hallinnonala

-

Valtiovarainministeriön hallinnonala

-

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala

-

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala

-

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala

-

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala

-

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala

-

Ympäristöministeriön hallinnonala

-

Hallinnonalariippumaton yleinen palaute täytäntöönpanoa koskeviin lakiehdotuksiin

-

Marjoniemi Leila
SAK ry